

3 mei 2026

GOD HEEFT DE TIJD

Jakobus 4, vers 13 t/m 16 en
Jakobus 5, vers 7 t/m 11

Ieder van ons beleeft de tijd anders. De meesten van ons vinden waarschijnlijk dat de tijd snel gaat. Maar er zijn ook levenssituaties, waarin de tijd haast lijkt stil te staan, perioden die haast niet zijn door te komen. En terwijl de een teveel plannen heeft – een week is gewoon te kort – zoekt de andere naar wat een zinvolle invulling van de dag zou kunnen zijn, omdat de mogelijkheden beperkt zijn. Het kan zo verschillend zijn hoe je de tijd beleeft. Nu, volgens Jakobus heeft het geloof in God, in de Heere Jezus, heel veel te zeggen over hoe wij de tijd beleven en hoe wij de tijd besteden, ongeacht hoe uw leven er op dit moment uitziet. Daar zou ik met u naar willen kijken wat het geloof dan precies te zeggen heeft over onze beleving van de tijd en besteding van onze tijd.

Jakobus geeft eerst een voorbeeld van hoe het niet moet. Jakobus citeert iemand, een handelaar die in die tijd soms een jaar onderweg kon zijn met zijn handelswaar. Nu, of het een letterlijk citaat van iemand uit het bedrijfsleven is die tevens gemeentelid was, of dat Jakobus het zelf heeft bedacht, dat weten wij niet..., maar het citaat van deze zakenman luidt (4,13): 'wij zullen vandaag of morgen naar die en die stad reizen en daar een jaar doorbrengen en handeldrijven en winst maken.' Hoor u er iets vreemds in? Ik hoor zo vaak iemand zeggen wat zijn of haar plannen zijn, soms inderdaad voor een heel jaar, maar soms ook zelfs wel voor vier of vijf jaar. Want een nieuwe bedrijfsstrategie uitrollen, dat neemt vaak meer dan een jaar in beslag. En het beleidsplan van een kerk met alle plannen en vooruitzichten is ook voor vijf jaar. En als je besluit om een opleiding te gaan doen, dan heb je het vaak ook over de komende jaren flink aan de slag gaan. ... 'Wij zullen vandaag of morgen naar die en die stad reizen en daar een jaar doorbrengen en handeldrijven en winst maken.' Weet u waarom Jakobus zich volgens mij zo ergert aan zo'n zin? Het klinkt zo ontzettend maakbaar. Alsof wij mensen het allemaal in de hand hebben wat wij morgen, overmorgen, of in het komende jaar zullen gaan doen. Maar je weet niet eens wat er morgen zal zijn, zo zegt Jakobus. Je weet niet eens of je er zelf zult zijn. Wat is je leven? Het is een damp, zegt Jakobus. Een nevel, een mist. Zo is het er... maar als de zon doorbreekt is het ook zo weer weg. In plaats van 'wij gaan morgen dit en wij gaan het komende jaar dat...', in plaats daarvan zou je moeten zeggen (vrs 15): 'als de Heere wil en wij leven, dan zullen wij dit of dat doen. Als de Heere het wil... Want als de Heere andere plannen heeft, dan komt er van onze plannen helemaal niets terecht.

Jakobus heeft gelijk. Maar waarom zou Jakobus dit nu aan de orde stellen? Het is een beetje zoeken naar een antwoord hierop, omdat Jakobus net zoals het boek Spreuken allerlei thema's achter elkaar bespreekt. Maar ik denk dat ik toch een denkspoor heb gevonden, want in het gedeelte hiervoor ging het in de brief van Jakobus over hoogmoed en over hoe belangrijk het is om jezelf klein te maken voor God (de preek over 'de wijsheid van boven'). Nu onze Bijbellesing lijkt hier bij aan te sluiten, want Jakobus sluit dat eerste stukje dat wij lezen hier ook mee af (4:16): 'nu roemt u in uw hoogmoed. Al zulk soort roem is slecht'. Het is hoogmoed, zo concludeert Jakobus: degene die denkt dat hij of zij dit en dat wel even kan plannen en het allemaal in de hand heeft en naar zijn hand kan zetten, die is veel te hoogmoedig, die is veel teveel boven zichzelf uitgestegen. En waar je jezelf overschat..., waar je te groot denkt van jezelf, daar gaat het helemaal mis. Dat is een refrein in de Bijbel. Het begint al bij Genesis 3, waar Adam en Eva voor de verleiding vallen om als God te willen zijn, met de beschikking over goed en kwaad. Een paar hoofdstukken later horen wij over de mensen die een toren willen bouwen die tot in de hemel reikt. Een toren en een naam voor zichzelf. En zo zien wij nog talloze voorbeelden van mensen die zichzelf overschatten, die te groot van zichzelf denken en (als gevolg daarvan) te klein van God denken. Ik denk dat dit het is waarom Jakobus zich zo stoort aan zo'n uitspraak als 'wij zullen vandaag of morgen naar die en die stad reizen en daar een jaar doorbrengen en handeldrijven en winst maken.' Nee: als *God het wil*.

Als God het wil. Deo volente, zo hebben wij het in Latijnse vertaling bewaard. 'D.V.', zo zetten wij als afkorting van 'deo volente' (als God het wil) soms op een aankondiging van een belangrijke datum. Ook Moslims kennen trouwens dit gezegde, zij gebruiken hem misschien nog wel vaker dan wij: 'Inshalla', 'als Allah het wil'. Maar waarom is dit nu zo belangrijk dat je dat 'als God het wil' overal bij zult vermelden? Of dat je het in ieder geval overal bij zult bedenken? Dat dit de manier is waarop je plannen maakt, heel

concreet je agenda invult, maar ook hoe je je leven beleeft: als God het wil? Ik zal een aantal redenen noemen:

Allereest heel nuchter: deze les van Jakobus, dit voorbehoud van Jakobus zoals wij dat soms in de kerk noemen ('als God het wil') kan je bewaren voor teleurstellingen. Wat bedoel ik? Nu, je leven is bepaald geen project, wat je zelf kunt maken. Natuurlijk: je mag bouwen aan je leven, stappen zetten, proberen te groeien en te ontwikkelen, maar je hebt het allemaal niet in de hand. Nu, daar zal ieder mens mee instemmen, maar ondertussen hebben wij volgens mij vaak wel een plaatje van het leven in ons hoofd, een bouwplaat: eerste de kinderjaren en de puberteit. Dan de jongvolwassenheid, waar je flink van moet genieten. Je bent maar één keer jong, straks kan je nog lang genoeg werken. Nu, daarna het werkzame leven. Flink aan de slag, doorgroeien in je werk, verder zien te komen. En dan na een heel aantal jaren: weer gaan afbouwen, misschien eerst een dag minder werken... en daarna het pensioen waar al die

jaren hard voor is gewerkt. Genieten van je oude dag. Genieten van je kleinkinderen. Nog veel dingen doen met je man of vrouw. En dan die laatste jaren prettig oud worden, met op maat geleverde zorg om het zo aangenaam mogelijk te laten zijn tot je dood toe. Maar wat is de teleurstelling groot, als er een barst in dit plaatje komt, of als dit plaatje helemaal niet met de werkelijkheid overeen stemt. Wat kan dat soms een crisis betekenen. Ook een geloofscrisis. Waar is God nu? Waarom dit? ... Nu, ik ga nu veel te gemakkelijk over de pijn heen die er kan zijn als het plaatje niet meer klopt, of helemaal niet klopt... *maar ziet u hoe zo'n plaatje van hoe wij het leven denken te kunnen maken met al onze middelen en mogelijkheden..., ziet u hoe zo'n plaatje er juist voor kan zorgen dat wij teleurgesteld in het leven raken..., dat wij soms zelfs teleurgesteld in God raken door dit zelfgemaakte plaatje..., terwijl wijzelf, wij-als-westerse-maatschappij, dus eigenlijk het probleem zijn, want het is niet 'wij zullen vandaag of morgen dit... en dan een heel jaar dat...' Nee, dat is niet in onze hand. En wij hebben het in onze maatschappij vaak nog groter hebben gemaakt dan in Jakobus' voorbeeld. Jakobus had het over een man die vertelde een jaar op reis te gaan. Maar wij hebben het soms over veertig jaar werken en dan genieten en vervolgens allerlei dingen doen. We plannen een halve eeuw vooruit! Nee, zou Jakobus zeggen, dat is toch niet maakbaar? En wij mensen hebben ook helemaal geen recht op dit of dat. Niet: 'ik heb er toch jarenlang voor gewerkt'. Niet: 'iedereen mag toch op die leeftijd er flink van genieten'. Nee, zo zit het leven niet in elkaar!*

Dat wij zo denken en beleven, is waarschijnlijk het gevolg van al die eeuwen, sinds Descartes, waarin in ons deel van de wereld de mens zichzelf als middelpunt van al het denken en leven heeft geplaatst. We hebben ondertussen ook ongekende mogelijkheden gekregen, we hebben zoveel moois bereikt..., maar we zijn ondertussen ook zo onszelf gaan overschatten als alles-kunners en alles-weters en we hebben onszelf allemaal rechten en mogelijkheden aangepraat.

'Zo de Heere wil', dat laat je beseffen dat zoveel dingen niet vanzelfsprekend zijn. Dat ze niet in onze eigen hand zijn. Maar, dat is de andere kant van dit verhaal is: het besef van 'zo de Heere wil' kan je dan ook juist ontzettend dankbaar maken. *Wat kan dit voorbehoud van Jakobus je dankbaar in het leven laten staan!* Niet dat iedereen opeens blij met zijn of haar leven moet zijn hoor, maar wat ik bedoel: als je beseft dat, zoals Jakobus ons wil duidelijk maken, wij zelf niets in de hand hebben, nog niet eens de dag van morgen, laat staan een jaar... en dat ons leven een damp is, zo vluchtig..., wat is het dan prachtig dat God ons zoveel in handen geeft toch? Als alles aan God toebehoort..., als Hij de Schepper is..., de Eigenaar van alles wat is..., als alles door Hem is en voor Hem is..., *wat is het dan wonderlijk mooi dat Hij u en mij als heel kleine mensjes soms zo mee laat genieten.* Van een mooie zomerdag. Van een goede maaltijd. Van een fijn gesprek, een luisterend oor of een stukje gezelligheid. Of van het werk dat je kunt doen (hoewel het echt niet elke dag feest is). Van die vogel die fluit. Dat je vandaag gezond bent. Of dat die vrouw uit Oost-Europa de thuiszorg bij je doet. Als voor alles geldt 'zo de Heere wil' – als alles alleen vanuit Zijn goede wil mogelijk is – heb je dan wel eens beseft hoeveel goeds de Heere met je leven wil? Ik hoop dat het je ontvankelijk

maakt..., dat het besef van Gods genade en goedheid in het leven van alledag steeds meer bij ons zal doordringen... Dat het leven elke dag een wonder is en vol wonderlijke geschenken zit. Niet dat iedereen dat zo nu moet kunnen beleven hoor, want het ene leven is het andere niet, en sommigen van ons moeten door trauma's heen, maar ik hoop dat u begrijpt wat ik bedoel. Een gezang uit het liedboek zegt het zo: *Laat dan mijn hart U toebehoren en laat mij door de wereld gaan / met open ogen, open oren om al uw tekens te verstaan. / Dan is het aardse leven goed, omdat de hemel mij begroet.* Of zoals Spurgeon, een bekende Engelse predikant uit de 19^e eeuw adviseerde: *weiger ook maar iets te zien zonder God erin te zien. Als je in de morgen wakker wordt, besef dat God ook hier in je slaapkamer aanwezig is. Kleed je aan en neem in de kleding die je aantrekt Gods zorgende hand waar. Ga je ontbijt eten, prijs God wiens overvloed er opnieuw voor zorgt dat er een tafel voor je klaarstaat. Ga naar je werk en wees je ervan bewust dat Hij in al je bezigheden aanwezig is. En na een dag hard werken, ga terug naar je gezin (als je dat hebt natuurlijk) en zie de Heere in elk van de gezinsleden. Zie uit naar Zijn aanwezigheid in het stukje Bijbellezen en gebed van die dag. En tenslotte: val in slaap als in de armen van God, rustend tegen de schouder van je Zaligmaker.'*

Morgen staan u en ik weer in dezelfde wereld als ieder ander... en wij gaan ook veelal dezelfde dingen doen als iedereen, maar 'Deo volente' (als God het wil), laat je zo anders in het leven staan..., met veel minder hoogmoed en vanzelfsprekendheid... en met veel meer verwondering en dankbaarheid.

Nog iets over hoe wij door dit 'Als God het wil' anders in het leven mogen staan: ik denk dat het 'Als God het wil' je ook kan bewaren voor 'over-verantwoordelijkheid'.

Die handelaar die Jakobus als voorbeeld nam, die morgen op reis ging en een jaar ging rondtrekken en winst maken, die moest nu wel aan zijn eigen verwachtingen gaan voldoen. Hij zal dit en dat, dus hij zal dat ook echt moeten gaan doen. En moeten kunnen. ... Heeft u daar ook soms ook last van dat je aan je eigen verwachtingen wilt voldoen? Of aan de verwachtingen van anderen meent te moeten voldoen? Je voelt je zo verantwoordelijk voor deze of gene, maar je loopt tegen je grenzen op. Of je wilt ook, net zoals anderen, dit of dat. En je moet je leven waardevol zien te maken, zinvol, betekenisvol. Of gewoon wat platter, zoals de onlangs overleden volkszanger René Karst het verwoordde: 'het leven is als een frikadel, je moet het zelf speciaal maken'. Maar dat maken..., dat gaat niet altijd. Je botst tegen je grenzen aan. Tegen dat het leven soms zo is, zoals het is. Of tegen je gebrek aan tijd, mogelijkheden, je energie.

Een mens moet zoveel kunnen, zoveel regelen, zoveel in de hand hebben... en wat kan dat voor onrust zorgen, weglekken van energie, stress... Maar wat kan het dan een verademing zijn - niet om alles los te laten en te laten gaan - maar om tegen jezelf te zeggen: ik kan, doe, moet niet alles..., maar leef in het 'zo de Heere wil en wij leven'. Ook hierin staan wij dan als christenen morgen heel anders in de maatschappij. Ja, wij werken misschien net zo hard. Wij zijn misschien net zo ambitieus. En wij voelen misschien net zoveel pijn als wij bepaalde dingen niet kunnen doen, of een ander niet kunnen helpen..., *maar wij vertrouwen onszelf, onze situatie en de mensen om ons heen toe aan de Heere God.* Want wij leven deo

volente, zo de Heere wil. Wij leven met verwachting en met vertrouwen en werpen onze zorgen op Hem (om het met de woorden van Petrus te zeggen), omdat wij het niet allemaal kunnen maken en dragen. En dat onze zorgen-op-Hem-werpen doen wij niet, nadat wij uitgeput tot stilstand zijn gekomen en eindelijk tot het besef komen dat wij het niet allemaal zelf kunnen. Nee, het is onze manier van leven: leven in vertrouwen, in afhankelijkheid, leven in nuchter besef van onze beperkingen en menselijk falen, maar ook in verwachting van onze grote God Die wij met ons vertrouwen en afhankelijk zijn willen eren.

En er is nog iets, waarin wij verschillen van de mensen om ons heen, als wij leven vanuit het adagium 'zo de Heere wil': *het 'zo de Heere wil en wij leven, dan zullen wij dit of dat doen', betekent niet alleen dat wij niets buiten God om kunnen plannen en maken en doen..., maar het betekent ook iets voor hoe wij dingen plannen en maken en doen. Wij zoeken de wil van de Heere God.* In alles wat wij plannen, maken, doen gaat het om de wil van de Heere: zo de Heere wil, zoals de Heere wil.

Ik hoorde laatst een theoloog, zeggen dat zij steeds vaker weer de woorden 'deo volente' ('als God het wil') ging gebruiken. Waarom? Omdat het Gods strenge eis is dat wij precies Zijn wil volgen en doen? Nee, het was anders: zij vertelde dat die woorden 'als God het wil' ontdekkend werken, dat zij ons helpen in te zien vanuit welke motieven wij dingen doen, vanuit welke drijfveren wij dingen opzetten, of plannen maken. Zij noemde zelf het voorbeeld van de kerk. Als wij in de kerk plannen maken, waarom doen wij dat? Omdat wij zo verlangen dat Gods eer wordt grootgemaakt? Of omdat wij toch graag willen dat mensen zien hoe goed het met ons gaat en hoe sterk de gemeente groeit? Om indruk te maken of vooral in onze comfortzone te kunnen blijven? ... Werken, leven, plannen en doen vanuit 'zo God het wil' is ontdekkend... Is reinigend, werkt zuiverend in hoe wij afwegingen, keuzen en plannen maken.

Maar dan moeten wij wel D.V. er voor zetten. Jakobus zei niet 'wij leven, wij zullen dit of dat doen...', als God het wil natuurlijk....' Nee: *als God het wil...* en wij leven, dan zullen wij dit of dat doen.' Zullen wij zo onze plannen maken? Op deze manier – zo God het wil - voor een opleiding te kiezen of een nieuwe baan? Of nog te blijven wonen in je huis of voor een appartement te gaan? Hoe je met je vermogen omgaat? Wat je met je vrije zaterdag zult doen? Alles: D.V., zo God het wil. God zal je waarschijnlijk niet vertellen of je volgende week zaterdagmorgen boodschappen moet doen, of dat je toch bij je kinderen op het korfbalveld moet staan. En God zal je ook niet vertellen wanneer het de beste tijd is om je huis te verkopen en je in te schrijven voor een woonzorgcentrum. Maar als je je keuzen biddend maakt, bezinnend, met de goede wil van God op het oog, 'Heer, wijs mij Uw weg', dan mag je erop vertrouwen dat Hij je weg zal leiden. Het zal misschien niet een duidelijke weg zijn, misschien dat je onderweg ook nog wel wegafsluitingen tegenkomt..., maar je mag erop vertrouwen dat je de goede weg gaat. En als iets niet de goede weg is, dan is God wel zo creatief, betrokken en machtig om je toch te brengen waar je moet zijn. Als God een deur sluit, dan opent Hij een raam, zo sprak eens iemand zijn geloofsvertrouwen uit.

Als God het wil, als dat je levensmotto is, dan sta je heel anders in het leven. *Nuchter en bescheiden*: je hebt de dingen niet in de hand. *Met verwondering en dankbaarheid* voor wat je in handen wordt gegeven. *Met vertrouwen*, omdat je niet alles op je nek neemt maar aan God geeft. ... *In afhankelijkheid en met een duidelijke richting in je leven*: je zoekt de goede wil van God, Die het leven zelf heeft geschonken en daar zin aan geeft. Als je zo de dag van morgen tegemoet gaat, dan zal je ontdekken dat het geloof in God echt met heel je leven heeft te maken, dat het relevant is, niet alleen op de zondagmorgen- en avond hier in de kerk, maar overal waar je bent.

Nu nog één ding, heel kort... We hebben dat tweede gedeelte van onze Bijbellezing wat links laten liggen en dat moeten wij nu ook niet allemaal meer gaan uitdiepen, maar Jakobus gaf daarin nog iets aan hoe het geloof in God ons leven en beleven van onze levenstijd heel anders maakt. Jakobus had het in dat tweede gedeelte van onze Bijbellezing (5: 7-11) namelijk vier keer over geduld. Ik ga nu iets zeggen, wat ik zelf totaal niet waar kan maken (zo weet mijn gezin), maar: *een christen staat geduldig in het leven.*

Christenen leven in afhankelijkheid, in bescheidenheid, want: 'wij maken het niet'. Christenen leven in vertrouwen en geven God hun zorgen. Wij zoeken daarbij de goede wil van God. En...: *wij blijven in alles verwachten, in verwachting uitzien naar Zijn toekomst.* Jakobus spooft zijn lezers aan om die verwachting echt vol te houden..., om ons hart te versterken, zo zegt hij in vers 8... om moed te blijven houden... en in hoop vooruit te blijven kijken. Ja, zoals een landbouwer, zo begon Jakobus met een mooi voorbeeld. Die landbouwer, die agrariër blijft geduldig wachten op de regentijd. Hij kijkt met verwachting uit, ook al weet hij dat het waarschijnlijk nog even zal duren totdat het zover is... Nu, een landbouwer zit ondertussen natuurlijk echt niet stil. En zo moeten wij ook niet stil zitten in deze wereld. Doe wat je hand vindt om te doen! Blijf deze aarde verzorgen, bewerken..., maar blijf geduldig de hoop vasthouden tot het moment dat God de oogst zal laten opkomen.

Jakobus noemt ook het voorbeeld van Job. Nu, Job zat ook niet geduldig te wachten en liet alles maar gewoon over zich heen komen. Nee, wat heeft hij geworsteld met God. Hij bleef zoeken. Protesteren. Proberen te begrijpen. Vrijmoedig en open alles voor God neer te leggen. Maar in dit alles liet hij God God zijn. Job legde uiteindelijk zijn hand op zijn mond, zo lezen wij aan het einde van zijn boek. Hij werd stil. Niet omdat hij alles begreep of alles kon verdragen. Maar omdat zijn geloof in God sterker was dan alles wat er in zijn binnenste in hem omging en hij ondanks alles geduld met God had.

Nu, we gaan Deo Volente morgen het dagelijks leven weer tegemoet. Als God het wil. Wij spreken daarmee onze afhankelijkheid uit en onze kwetsbaarheid. Maar ook onze dankbaarheid. En ook ons vertrouwen. En ook ons verlangen om Gods wil te doen. En wij houden ondertussen de verwachting vast. In geduld. Niet omdat wij dat allemaal zelf wel kunnen. Maar omdat God het wil.